

Eğitim Teknolojileri Okumaları 2018

Editörler:
Buket AKKOYUNLU
Aytekin İŞMAN
Hatice Ferhan ODABAŞI

2. Baskı

Editörler: Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU - Prof. Dr. Aytekin İŞMAN -
Prof. Dr. Hatice Ferhan ODABAŞI

EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ OKUMALARI 2018

ISBN 978-605-241-510-8
DOI 10.14527/9786052415108

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye’de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000’in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Aralık 2018, Ankara
2. Baskı: Kasım 2021, Ankara

Yayın-Proje: Nisanur Uzunlu
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler - Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Değerli meslektaşlarımız,

Sizlerle Eğitim Teknolojisi Okumaları kitap serimizin 4. Yılında tekrar birlikteyiz. Eğitim Teknolojisi alanında Türkiye de bir ilk ve tek olmanın gururunu yaşıyoruz, ancak artan maliyet oranları kitabımızın basımını ve ücretsiz dağıtımını neredeyse imkansız hale getirdi. Eğitim Teknolojisi arenası gibi gördüğümüz, tüm meslektaşlarımızın ürünleri paylaştığı Eğitim Teknolojisi okumalarımızın sürdürülebilmesi için elimizden geleni yapacağımızdan emin olun, ancak koşullar hangi ortama, nasıl izin verir onu zaman gösterecek. Şu anda okumaların Yüksek Lisans, Doktora programlarında incelenmesi, Doktora Yeterlik Sınavları öncesi referans kaynak olarak kullanılması bizleri sürdürülebilirlik olanaklarını zorlamaya iten en önemli motivasyon kaynakları "Eğer istek varsa, bir yol vardır" özdeyişinden yola çıkarak, hepimizin katkısıyla, yeni yıllarda buluşmak dileğimiz...

Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU
ORCID No: 0000-0003-1989-0552

Prof. Dr. Aytekin İŞMAN
ORCID No: 0000-0003-0420-7976

Prof. Dr. Hatice Ferhan ODABAŞI
ORCID No: 0000-0003-4362-4609

Bölümler ve Yazarları

Editörler: Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU - Prof. Dr. Aytekin İŞMAN - Prof. Dr. Hatice Ferhan ODABAŞI

1. Bölüm: 21. YY. Becerilerinin Kazandırılmasında Yaratıcı Yazmanın Önemi

Arş. Gör. Meryem YILMAZ SOYLU

ORCID No: 0000-0003-3080-4686

Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU- Çankaya Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-1989-0552

2. Bölüm: Bilgi Çağının Yeni Etik Alanı: Programlama Etiği

Fevzi BAŞAL - Anadolu Üniversitesi

Arş. Gör. Muhittin ÖZDEMİR - Siirt Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-0125-1568

Prof. Dr. Hatice Ferhan ODABAŞI - Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4362-4609

3. Bölüm: Bilgi Güvenliği Farkındalığı ve Bilgi Güvenliği Politikalarıyla İlgili Bir İnceleme

Prof. Dr. Süleyman Sadi SEFEROĞLU - Hacettepe Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-5010-484X

Doç. Dr. Hatice YILDIZ DURAK - Bartın Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-5689-1805

Doç. Dr. Fatma Gizem KARAOĞLAN YILMAZ - Bartın Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4963-8083

Doç. Dr. Ramazan YILMAZ - Bartın Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2041-1750

4. Bölüm: Bilgi İşlemsel Düşünme Becerisinin Geliştirilmesinde Bilgisayarlı Etkinlik Önerileri

Arş. Gör. Dr. Lokman ŞILBİR - Trabzon Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-3655-2512

Arş. Gör. Murat ATASOY - Trabzon Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-6589-0161

Öğr. Gör. Adil YILDIZ - Trabzon Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-7383-3885

5. Bölüm: Bilgi İşlemsel Düşünme Becerisinin Geliştirilmesinde Bilgisayarsız Etkinlik Önerileri

Öğr. Gör. Merve YILDIZ - Karadeniz Teknik Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-8665-0287

Prof. Dr. Hasan KARAL - Trabzon Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-3555-050X

6. Bölüm: Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Entegrasyonu Alanında Güncel Eğilimler: TPİB Modeli

Dr. Öğr. Üyesi Filiz MUMCU - Manisa Celâl Bayar Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-9371-6734

7. Bölüm: Bilimsel İletişim Becerilerini Değerlendirmeye Yönelik Bir Rubrik Geliştirme Çalışması**Arş. Gör. Nihal MENZİ ÇETİN****ORCID No: 0000-0002-1880-0917****Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU - Çankaya Üniversitesi****ORCID No: 0000-0003-1989-0552****8. Bölüm: Bilişim Teknolojileri Öğretmenleri ve Mesleki Kimlik****Arş. Gör. Dr. Deniz ATAL KÖYSÜREN - Ankara Üniversitesi****ORCID No: 0000-0001-8030-9996****Prof. Dr. Deniz DERYAKULU - Ankara Üniversitesi****ORCID No: 0000-0002-6974-7183****9. Bölüm: Bilişsel Yük Araştırmalarında Kullanılan Ölçme Araçlarına Genel Bir Bakış****Arş. Gör. Mustafa TEPGEÇ - Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi****ORCID No: 0000-0002-0169-6586****Doç. Dr. Yasemin DEMİRASLAN ÇEVİK - Hacettepe Üniversitesi****ORCID No: 0000-0002-5160-4766****10. Bölüm: Çevrimiçi Ortamlarda Kullanılan Farklı Öz Açıklama Türleri ve Bunların Karşılaştırılması****Yahya İLTÜZER - Hacettepe Üniversitesi****Doç. Dr. Yasemin DEMİRASLAN ÇEVİK - Hacettepe Üniversitesi****ORCID No: 0000-0002-5160-4766****11. Bölüm: Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında Duygusal Motivasyonel Geri Bildirim****Doç. Dr. Fırat SARSAR - Ege Üniversitesi****ORCID No: 0000-0002-3611-8137****12. Bölüm: Çocukların Çevrim-içi Ortamlarda Karşılaştıkları Riskler ve Güvenli İnternet Kullanımı****Doç. Dr. Mustafa SIRAKAYA - Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi****ORCID No: 0000-0002-7964-4399****Prof. Dr. Süleyman Sadi SEFEROĞLU - Hacettepe Üniversitesi****ORCID No: 0000-0002-5010-484X****13. Bölüm: Çoklu Ortam Tabanlı Tartışmalarla Desteklenmiş Bir Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Geliştirilmesi****Doç. Dr. Ferhat Kadir PALA - Aksaray Üniversitesi****ORCID No: 0000-0003-3803-3732****Prof. Dr. Mukaddes ERDEM - Hacettepe Üniversitesi****ORCID No: 0000-0002-8724-3923****14. Bölüm: Çözümlü Örnek Yöntemi: Algoritma Öğretimi Örneği****Arş. Gör. Mustafa TEPGEÇ - Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi****ORCID No: 0000-0002-0169-6586****Doç. Dr. Yasemin DEMİRASLAN ÇEVİK - Hacettepe Üniversitesi****ORCID No: 0000-0002-5160-4766**

15. Bölüm: Dijital Çocuk Hakları

Prof. Dr. Hatice Ferhan ODABAŞI - Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4362-4609

Prof. Dr. Adile Aşkın KURT - Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-1084-5579

Arş. Gör. Şenay OZAN LEYMUN - Trakya Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-1300-5225

16. Bölüm: Dijital Oyunlar ve Özel Eğitim

Süleyman Burak TOZKOPARAN - Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-8157-8346

İskender Volkan SANCAR - Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-9235-6925

Prof. Dr. Hatice Ferhan ODABAŞI - Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4362-4609

Prof. Dr. Abdullah KUZU - Antalya AKEV Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-1030-0424

17. Bölüm: Dijital Vatandaşlıkta Güvenlik, Haklar ve Sorumluluklar

Prof. Dr. Hafize KESER - Ankara Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5153-5492

Dr. Ali SEMERCİ - Ankara Üniversitesi

Doç. Dr. Levent ÇETİNKAYA - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-0167-4846

18. Bölüm: Dönüştürülmüş Öğrenmenin (Flipped Learning) Çevrim İçi Boyutunun Kullanım Sürekliliği

Doç. Dr. Gökhan DAĞHAN - Hacettepe Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-3182-2862

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Yasin GÜNDÜZ - Uşak Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2370-6199

Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU - Çankaya Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-1989-0552

19. Bölüm: Eğitim Teknolojileri Araştırmalarındaki Eğilimler: 2015-2017 Dönemi Eğitim Teknolojileri Okumaları Kitap Bölümlerinin İçerik Analizi

Doç. Dr. İrfan ŞİMŞEK - İstanbul Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-7481-5830

20. Bölüm: Gerçeklik Ötesi Dönemde Bir Yalan Daha: Tıklama Tuzağına Bir Bakış

Öğr. Gör. Esra BARUT - İnönü Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-0109-0581

Prof. Dr. Hatice Ferhan ODABAŞI - Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4362-4609

- 21. Bölüm: Günümüz Web 2.0 Teknolojileri Geleceğin Güçlendirilmiş Çocukları İçin Neler Sunuyor?**
Dr. Öğr. Üyesi Ozan FİLİZ - *Sinop Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0001-8527-9079
Prof. Dr. Adile Aşkım KURT - *Anadolu Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-1084-5579
- 22. Bölüm: İnfografik Kullanımının Öğrenme-Öğretme Sürecine Katkıları**
Dr. Öğr. Üyesi Alev ATEŞ ÇOBANOĞLU - *Ege Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-8319-9822
Miray KAPTAN - *Ege Üniversitesi*
Emine TOKMAK - *Ege Üniversitesi*
- 23. Bölüm: Kavramdan Uygulamaya: Elektronik Mentörlük**
Dr. Öğr. Üyesi Sakine ÖNGÖZ - *Trabzon Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-2232-7031
Dilara Arzugül AKSOY - *Karadeniz Teknik Üniversitesi*
- 24. Bölüm: Öğrenme – Öğretme Sürecine BİT’in Entegrasyonunda Öğretmen İnançları**
Dr. Öğr. Üyesi Nilüfer ATMAN USLU - *Manisa Celâl Bayar Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-2322-4210
- 25. Bölüm: Öğrenme Kuramları ve Bilginin Görsel Temsilleri: Zihin ve Kavram Haritaları**
Fatma GÖLPEK SARI - *Hacettepe Üniversitesi*
Prof. Dr. Mukaddes ERDEM - *Hacettepe Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-8724-3923
- 26. Bölüm: Öğrenme Ortamlarında Akış Deneyimi**
Arş. Gör. Yasemin KAHYAOĞLU ERDOĞMUŞ - *Dokuz Eylül Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-5302-5901
Prof. Dr. Adile Aşkım KURT - *Anadolu Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-1084-5579
- 27. Bölüm: Öğretmen Eğitiminde Yeni Bir Yaklaşım: Tasarımcı Düşünme**
Prof. Dr. Hatice Ferhan ODABAŞI - *Anadolu Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-4362-4609
Doç. Dr. Özcan Özgür DURSUN - *Anadolu Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-5866-5748
Arş. Gör. Abdullah Ragıp ERSÖZ - *Bursa Uludağ Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-3519-8400
Arş. Gör. Hakan KILINÇ - *Anadolu Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-4301-1370
- 28. Bölüm: Özel Eğitimde Öğretim Teknolojisi Araştırmaları: Türkiye Örnekleme**
Arş. Gör. Seda ÖZER ŞANAL - *Fırat Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-6260-9212
Arş. Gör. Tülay DARGUT GÜLER - *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-1567-6647
Prof. Dr. Mukaddes ERDEM - *Hacettepe Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-8724-3923

29. Bölüm: Özel Eğitimde Teknoloji Kullanımı

Dr. Öğr. Üyesi Esra TELLİ - *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-8558-8071

Dr. Öğr. Üyesi Sema ÜNLÜER - *Anadolu Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-2958-9798

30. Bölüm: Post-Truth (Hakikat Sonrası): Hakikatın Yalana Karşı Mücadelesi

Doç. Dr. Ömer Faruk URSAVAŞ - *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-5759-7894

Öğr. Gör. Dr. Harun SERPİL - *Anadolu Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-6293-9385

Prof. Dr. Hatice Ferhan ODABAŞI - *Anadolu Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-4362-4609

31. Bölüm: Siber Dünya ve Güven Duygusu

Arş. Gör. Dr. Derya ORHAN GÖKSÜN - *Adıyaman Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-0194-0451

Prof. Dr. Adile Aşkım KURT - *Anadolu Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-1084-5579

32. Bölüm: Siber Zorbalık: Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programlarındaki Yeri

Doç. Dr. Gonca KIZILKAYA CUMAOĞLU - *Yeditepe Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0001-7995-0604

Doç. Dr. Yelkin DİKER COŞKUN - *Yeditepe Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-5133-6482

33. Bölüm: Sosyal Medya, Aile ve 'Sharenting': Ebeveynliğin Sorgulanması

Arş. Gör. Ufuk TUĞTEKİN - *Mersin Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-0129-3477

Prof. Dr. Hatice Ferhan ODABAŞI - *Anadolu Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-4362-4609

34. Bölüm: Türkiye'nin Mobil Öğrenme Karnesi: İmkânlar, Fırsatlar ve Sorunlarla İlgili Bir İnceleme

Dr. Öğr. Üyesi Didem ALSANCAK SIRAKAYA - *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-4386-3462

Prof. Dr. Süleyman Sadi SEFEROĞLU - *Hacettepe Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-5010-484X

35. Bölüm: Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamları

Doç. Dr. Levent ÇETİNKAYA - *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-0167-4846

Prof. Dr. Hafize KESER - *Ankara Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0001-5153-5492

- 36. Bölüm: Üç Boyutlu Yazıcı ve Öğretim Sürecinde Kullanımı**
Doç. Dr. Salih BARDAKCI - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-1163-2794
Doç. Dr. Kerem KILIÇER - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-2123-2383
Dr. Öğr. Üyesi Cansel AKBULUT - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-6908-1684
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ÇAĞLAR - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-5424-6802
Arş. Gör. Tuğba KOCADAĞ ÜNVER - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-5482-5962
- 37. Bölüm: Video-Durumlar ve Öğretmen Eğitimi**
Arş. Gör. Raziye SANCAR - Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-2875-9233
Prof. Dr. Deniz DERYAKULU - Ankara Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0169-6586
- 38. Bölüm: Web Tabanlı Öğrenme Ortamları: Yapılandırmacı Öğrenme Açısından Bir İnceleme**
Arş. Gör. Şenol SAYGINER - Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-5280-3847
Prof. Dr. Mukaddes ERDEM - Hacettepe Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8724-3923
- 39. Bölüm: Yansıtıcı Düşünme ve Bir Yansıtıcı Pratik Olarak Proje Geliştirme**
Prof. Dr. Mukaddes ERDEM - Hacettepe Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8724-3923
Dr. Öğr. Üyesi Fatma BAYRAK - Hacettepe Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-8500-1456
Öğr. Gör. Dr. Turgay BAŞ - Hacettepe Üniversitesi
- 40. Bölüm: Yapılandırmacı Öğrenme Bağlamında Öğretimsel Videolar**
Öğr. Gör. Hasan ÇORUK - Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-2140-1749
Prof. Dr. Mukaddes ERDEM - Hacettepe Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8724-3923
- 41. Bölüm: Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında Mobil İletişim Teknolojileri**
Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU - Çankaya Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-1989-0552
Prof. Dr. Melek DEMİREL - Hacettepe Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-2449-5824
Doç. Dr. Gökhan DAĞHAN - Hacettepe Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3182-2862

42. Bölüm: Yükseköğretimde Bulut Bilişim

Doç. Dr. Ahmet ADALIER - *Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-9947-3398

43. Bölüm: Yükseköğretim Kurumlarında Eğitim Teknolojileri Destek Ofisleri: Mevcut Durum ve Öneriler

Dr. Öğr. Üyesi Hatice Gökçe BİLGİÇ - *Ondokuz Mayıs Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-3925-2497

Prof. Dr. Hakan TÜZÜN - *Hacettepe Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-1153-5556

44. Bölüm: Programlama Eğitimi Üzerine Bir İnceleme: Yaşanan Zorluklar, Mevcut Uygulamalar ve Güncel Yaklaşımlar

Arş. Gör. Şenol SAYGINER - *Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-5280-3847

Prof. Dr. Hakan TÜZÜN - *Hacettepe Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-1153-5556

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v
1. BÖLÜM 21. yy. Becerilerinin Kazandırılmasında Yaratıcı Yazmanın Önemi.....	1
2. BÖLÜM Bilgi Çağının Yeni Etik Alanı: Programlama Etiği	15
3. BÖLÜM Bilgi Güvenliği Farkındalığı ve Bilgi Güvenliği Politikalarıyla İlgili Bir İnceleme.....	27
4. BÖLÜM Bilgi İşlemsel Düşünme Becerisinin Geliştirilmesinde Bilgisayarlı Etkinlik Önerileri.....	43
5. BÖLÜM Bilgi İşlemsel Düşünme Becerisinin Geliştirilmesinde Bilgisayarsız Etkinlik Önerileri.....	65
6. BÖLÜM Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Entegrasyonu Alanında Güncel Eğilimler: TPİB Modeli	83
7. BÖLÜM Bilimsel İletişim Becerilerini Değerlendirmeye Yönelik Bir Rubrik Geliştirme Çalışması	101
8. BÖLÜM Bilişim Teknolojileri Öğretmenleri ve Mesleki Kimlik.....	111
9. BÖLÜM Bilişsel Yük Araştırmalarında Kullanılan Ölçme Araçlarına Genel Bir Bakış.....	129
10. BÖLÜM Çevrimiçi Ortamlarda Kullanılan Farklı Öz Açıklama Türleri ve Bunların Karşılaştırılması.....	153
11. BÖLÜM Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında Duygusal Motivasyonel Geri Bildirim	175
12. BÖLÜM Çocukların Çevrim-İçi Ortamlarda Karşılaştıkları Riskler ve Güvenli İnternet Kullanımı.....	191
13. BÖLÜM Çoklu Ortam Tabanlı Tartışmalarla Desteklenmiş Bir Çevrimiçi Öğrenme Ortamının Geliştirilmesi	211
14. BÖLÜM Çözümlü Örnek Yöntemi: Algoritma Öğretimi Örneği.....	227
15. BÖLÜM Dijital Çocuk Hakları.....	247
16. BÖLÜM Dijital Oyunlar ve Özel Eğitim	261
17. BÖLÜM Dijital Vatandaşlıkta Güvenlik, Haklar ve Sorumluluklar	277
18. BÖLÜM Dönüştürülmüş Öğrenmenin (Flipped Learning) Çevrim İçi Boyutunun Kullanım Sürekliliği.....	291
19. BÖLÜM Eğitim Teknolojileri Araştırmalarındaki Eğilimler: 2015-2017 Dönemi Eğitim Teknolojileri Okumaları Kitap Bölümlerinin İçerik Analizi	301
20. BÖLÜM Gerçeklik Ötesi Dönemde Bir Yalan Daha: Tıklama Tuzağına Bir Bakış.....	311
21. BÖLÜM Günümüz Web 2.0 Teknolojileri Geleceğin Güçlendirilmiş Çocukları İçin Neler Sunuyor?.....	325
22. BÖLÜM İnfografik Kullanımının Öğrenme-Öğretme Sürecine Katkıları	339
23. BÖLÜM Kavramdan Uygulamaya: Elektronik Mentörlük.....	349

24. BÖLÜM Öğrenme – Öğretme Sürecine Bit'in Entegrasyonunda Öğretmen İnançları.....	365
25. BÖLÜM Öğrenme Kuramları ve Bilginin Görsel Temsilleri: Zihin ve Kavram Haritaları.....	381
26. BÖLÜM Öğrenme Ortamlarında Akış Deneyimi	395
27. BÖLÜM Öğretmen Eğitiminde Yeni Bir Yaklaşım: Tasarımcı Düşünme.....	409
28. BÖLÜM Özel Eğitimde Öğretim Teknolojisi Araştırmaları: Türkiye Örnekleme	421
29. BÖLÜM Özel Eğitimde Teknoloji Kullanımı.....	439
30. BÖLÜM Post-Truth (Hakikat Sonrası): Hakikatın Yalana Karşı Mücadelesi.....	459
31. BÖLÜM Siber Dünya ve Güven Duygusu.....	471
32. BÖLÜM Siber Zorbalık: Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programlarındaki Yeri	487
33. BÖLÜM Sosyal Medya, Aile ve 'Sharenting': Ebeveynliğin Sorgulanması	495
34. BÖLÜM Türkiye'nin Mobil Öğrenme Karnesi: İmkanlar, Fırsatlar ve Sorunlarla İlgili Bir İnceleme	505
35. BÖLÜM Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamları.....	529
36. BÖLÜM Üç Boyutlu Yazıcı ve Öğretim Sürecinde Kullanımı.....	547
37. BÖLÜM Video-Durumlar ve Öğretmen Eğitimi.....	565
38. BÖLÜM Web Tabanlı Öğrenme Ortamları: Yapılandırmacı Öğrenme Açısından Bir İnceleme	585
39. BÖLÜM Yansıtıcı Düşünme ve Bir Yansıtıcı Pratik Olarak Proje Geliştirme	599
40. BÖLÜM Yapılandırmacı Öğrenme Bağlamında Öğretimsel Videolar.....	619
41. BÖLÜM Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında Mobil İletişim Teknolojileri	631
42. BÖLÜM Yükseköğretimde Bulut Bilişim	653
43. BÖLÜM Yükseköğretim Kurumlarında Eğitim Teknolojileri Destek Ofisleri: Mevcut Durum ve Öneriler.....	671
44. BÖLÜM Programlama Eğitimi Üzerine Bir İnceleme: Yaşanan Zorluklar, Mevcut Uygulamalar ve Güncel Yaklaşımlar	693

1. BÖLÜM

21. YY. BECERİLERİNİN KAZANDIRILMASINDA YARATICI YAZMANIN ÖNEMİ

Dr. Meryem YILMAZ SOYLU

Ankara

Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU

Çankaya Üniversitesi

Özet

Temel alan bilgisi ve becerileri ile birlikte, yaratıcılık, eleştirel düşünme, dijital okuryazarlık gibi üst düzey beceriler günümüz genç yetişkinleri ve yetişkinlerinde bulunması beklenen özellikler arasında sayılmaktadır (NEA, 2012). Bu beklentilerin ortaya çıkardığı hedefler doğrultusunda şekillenen öğretim süreçlerinin öğrenenleri bu hedefler doğrultusunda yetiştirilmesi beklenmektedir. Düşünme sürecini berraklaştırıp, bilgi ve fikirlerin aktarılmasını isteyen mesajı en iyi iletecek şekilde düzenlenmesine olanak veren yazma süreci temel beceriler arasında yer alsa da bu beceriyi etkili bir biçimde kullanmayı zaman içerisinde üst düzeye çıkarmamak diğer birçok becerinin edinilmesi ve geliştirilmesine engel olabilmektedir. Bu bölümde; 21.yy becerileri olarak adlandırılan iletişim, işbirliği, eleştirel düşünme ve yaratıcılık becerilerinin kazandırılmasında temel becerilerden biri olarak kabul edilen yazmanın önemine dikkat çekilerek, etkili bir yazma öğretiminin 21.yy becerilerinin kazandırılmasında oynayacağı rol tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 21.yy becerileri, yazma, yazma öğretimi, öz-düzenleme, stratejiler

Hazırlık Soruları

1. 21. yy becerileri nelerdir?
2. Yazma sürecinin bileşenleri nelerdir?
3. Yazmanın 21.yy'daki yeri nedir?
4. Yazma sürecinde kullanılan stratejiler nelerdir?

Giriş

Dünyamız son 50 yıl içerisinde periyodik olarak gelişen ve büyük bir ivme kazanarak 21. yüzyılda en doruk noktasına ulaştığı bir değişim süreci yaşamaktadır. Okulların çok amaçlı olma beklentisi, iletişim teknolojilerinin hızlı gelişimi, bireylerin yaşam beklentilerindeki artış ve insanlığın çözmek zorunda kaldığı küresel sorunlar (sürdürülebilir gelişme, temiz su, nüfus ve kaynaklar, demokratikleşme, uzun dönemli yaklaşımlar, sağlık sorunları, barış ve çatışma, enerji, salgın hastalıklar, mülteciler, küresel ısınma, küresel etik vb.) değişimi hızlandıran nedenler arasındadır. Değişim kuşkusuz eğitim kurumlarını da etkilemiştir. Eğitim, bu sorunları çözecek becerilere sahip bireyler yetiştirmek zorundadır artık. 21. Yüzyıl becerileri olarak isimlendirilen bu beceriler

- Problem çözebilmek
- Eleştirel ve yaratıcı düşünebilmek
- Kaynakları etkili kullanabilmek
- Karar verebilmek
- Teknolojiyi etkili olarak kullanabilmek
- İletişim Kurabilmek
- Ekip çalışması yapabilmek
- Bilgi okuryazarlığı
- Esneklik ve uyum
- Sosyal ve kültürler arası beceriler
- Üretkenlik ve hesap verebilirlik
- Anadilini etkili kullanabilmek (Göksun ve Kurt, 2017; Partnership for 21st Century Skills, 2015; Partnership for 21st Century Skills, 2007; National Research Council, 2012; NEA, 2012; SCANS, 2000) olarak sıralanmaktadır.

21.yüzyıl becerilerinin öğretim programlarına entegre edilerek kazandırılması gerekir. Temel bilgi ve becerilerin yanı sıra teknoloji okuryazarlığı ve alanında üst düzey bilgiye sahip olmak 21. yy' da bireylerde bulunması beklenen özellikler arasında sayılmaktadır (NEA, 2012). Bu beklentiler öğretim süreçlerini de şekillendirmekte öğrencilerden gelecekteki iş ve özel yaşamları için hazırlanırken, aynı zamanda üst düzey kabul edilen bu bilgi ve becerileri de kazanmaları beklenmektedir. Sözü edilen bu beceriler, derin öğrenme çıktıları, kompleks düşünme ve iletişim becerileri, üst-düzy düşünme becerileri ve 21. yy becerileri, gibi farklı tamlamalar ile adlandırılmaktadır (Conley, 2007; Levy ve Murnane, 2004; McLoughlin ve Lee, 2008; Redecker ve Punie, 2013; Scott, 2015; Sternberg ve Subotnik, 2006; Wagner, 2010).

Eğitimciler ve iş dünyasındaki liderlerin ortaklığı ile kurulan "Partnership for 21st Century Skills (P21)" grubu, iş ve özel yaşamda ihtiyaç duyulacak yeterlikleri sağlamak ve başarıya ulaşmak için gereken becerileri *iletişim, iş birliği, eleştirel düşünme ve yaratıcılık* (4C-communication, collaboration, critical thinking and creativity) olarak sıralamaktadır.

İletişim; düşünce, bilgi, öneri, soru, fikir ve yanıtların paylaşılmasıdır. Sözlü, yazılı ve sözlü olmayan iletişim biçimlerini farklı bağlamlarda kullanarak mesajı etkili bir biçimde aktarmak, konuşurken ve yazarken düşünceleri ya da bilgileri açık ve etkili bir şekilde birleştirip mesajı kurgulamak iletişim becerilerinin etkin bir şekilde kullanıldığının göstergelerinden olmuştur. Yaratıcılık, farklı yaklaşımlarla durumu analiz edip yenilikler için girişimlerde bulunmadır. İş birliği, bilgi, yetenek ve çabanın bir amaç için kolektif bir şekilde ortaya konmasıdır. Ortak bir hedefi gerçekleştirmek için uzlaşmada ihtiyaç olan esneklik ve isteklilik gösterme, farklı takım üyeleri ile verimli çalışabilme hem takımdaki görevi hem de takımın amacı için sorumluluk üstlenme ve tüm takım üyelerinin bireysel katkılarına önem ve değer verme işbirliği için önem taşımaktadır. Eleştirel düşünme, durum ya da sorunlara farklı bir bakış açısı ile bakabilme, farklı alanlardaki bilgi ve deneyimlerini birleştirerek yeni bir bakış açısı ya da çözüm bulmadır. Duruma uygun akıl yürütme yolları kullanma (tümdengelim, tümevarım, vs.), kanıtları, kabulleri, fikirleri, farklı bakış açılarını dikkatli biçimde analiz etme, değerlendirme eleştirel düşünme içinde yer almaktadır. Yaratıcılık, kayda değer fikirler üretme, farklı bakış açılarına karşı açık ve duyarlı olma, dönütleri dikkate alma, öneri ve eleştirilere açık olmadır. Yaratıcılık ve yeniliğin sık sık yapılan yanlışlardan oluşan uzun süreli ve döngüsel bir süreç olduğunu anlama, başaramamayı bir öğrenme fırsatı olarak değerlendirme, yeni bir yaklaşım, fikir ya da çözüm sunarken, bunları ayrıntıları ile inceleyerek her açıdan düşünme ve yenilikleri uygulama yaratıcılığın ayrılmaz parçalarındandır (P21, 2007, 2015). Ayrıca, ana dilin etkin kullanımı, bunu sağlamak için de okuma-yazma becerilerine sahip olup bunları en iyi şekilde kullanma 21. yüzyıl becerileri arasında sıralanmaktadır (SCANS, 2000).

Temel beceriler arasında yer alan yazma becerisi, yazmadaki düşünceler, fikirler ve mesajlarla iletişim kurma, bilgiyi doğru ve tam olarak kaydetme, mektuplar, yönergeler, el kitabı, raporlar, öneriler ve grafikleri bir araya getirerek yaratıcı ya da özgün dokümanlar oluşturma olarak tanımlanmıştır (Herrington, Hodgson ve Moran, 2009; SCANS, 1999). Yazma; duyduklarımızı, düşündüklerimizi, tasarladıklarımızı, görüp yaşadıklarımızı yazı ile anlatmak, başkaları ile iletişim kurmanın, kendimizi anlatmanın bir yoludur (Sever, 2004). Özbay'a (2011) göre, ise yazma, duygu, düşünce, istek ve olayların belli kurallara uygun olarak birtakım sembollerle anlatılmasıdır. Özellikle sayısal çağda Web 2.0 araçlarıyla birlikte yazma biçim değişmiştir, sohbet odaları, e-posta yazışmaları, anlık mesajlar, bloglar aracılığıyla yazma eylemleri artmış, daha da önem kazanmış, bunların etkisiyle yazma eyleminin biçimi değişmiştir. Başka bir deyişle, teknoloji, yazma eyleminin amacı, süreci ve biçimini değiştirmiştir.

2012 yılında Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından seçmeli bir ders olarak programa konan Yazarlık ve Yazma Becerileri Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu da günümüz teknolojilerinin, yazma sürecini yeniden ele alma ihtiyacını doğurduğunun altını çizmektedir.

Tarihsel gelişimimize bakıldığında insanlığın yazma davranışını varoluşundan bu yana deneyimlediğini söylemek mümkün görünmektedir. Prehistorik ve arkeolojik çalışmalar, farklı dönemlerde kullanılmış yazma araç ve gereçleri ile yazı üretiminde kullanılan farklı yöntemlere (hiyeroglif, çivi yazısı vb.) ait bilgiler sunmaktadır. Bunun yanında yazmanın değerli bulunmadığı ve hatta engellenmeye çalışıldığı kültürlerde bile insanlar yazmak için müthiş bir enerji harcamışlardır.